

Instytut Pamięci Narodowej - Poznań

<https://poznan.ipn.gov.pl/pl7/aktualnosci/91914,Prezentacja-wystawy-Europa-w-rodzinie-Ziemiaństwo-polskie-w-X-X-w-Jaworzno-23-mar.html>
28.04.2024, 00:31

Prezentacja wystawy „Europa w rodzinie. Ziemiaństwo polskie w XX w.” - Jaworzno, 23 marca-30 czerwca 2020

Od 23 marca do 30 czerwca 2020 w Muzeum Miasta Jaworzno prezentowana będzie ekspozycja „Europa w rodzinie. Ziemiaństwo polskie w XX w.”

Wystawa przygotowana przez Instytut Pamięci Narodowej i Polskie Towarzystwo Ziemiańskie opowiada o polskim ziemiaństwie i jego dramatycznych losach w XX w. oraz o zniszczeniu tej grupy społecznej w latach 1939–1945 przez totalitaryzmy nazistowski i komunistyczny, o jej wywłaszczeniu po 1944 roku, w okresie Polski Ludowej oraz o stratach, jakie nastąpiły wraz z likwidacją tej warstwy społecznej. Wraz z likwidacją tej grupy zniszczono pamięć o znaczeniu ziemian dla Polski i narodu polskiego, a hasła komunistycznej propagandy antyziemiańskiej trwale zakorzeniły się w świadomości społecznej. Ziemiańskie pałace i dwory popadły w większości w ruinę, znacjonalizowane majątki często przestały być produktywne.

„Europa w rodzinie” to także metafora losów wielu ziemian po wybuchu II wojny światowej w 1939 r. W jej wyniku rodziny ziemiańskie zostały rozproszone po całym świecie — wielu z nich przebywa na emigracji do dziś, ale to właśnie dzięki silnym więzom rodzinnym utrzymują nieustannie kontakt z krajem i działają na jego rzecz.

Wystawa opowiada o polskim ziemiaństwie poprzez historię wybranych kilkunastu rodzin. Autorzy uznali, że tylko konkretne przykłady i konkretni ludzie uświadomią zwiedzającym, że była to grupa społeczna, której przedstawiciele można nazwać elitą, czyli w dzisiejszym rozumieniu tego słowa — lokalnymi liderami. Działania swoje prowadzili na wielu polach:

gospodarczym, politycznym, społecznym czy kulturalnym. Niemal w każdej rodzinie ziemiańskiej można znaleźć postaci zaangażowane w wydarzenia znane z podręczników historii, postaci, które współtworzyły dzieje Polski i wpływały na ich bieg.

Chociażby Witold Lutosławski, Józef Czapski, Witold Gombrowicz, Edward Raczyński i rotmistrz Witold Pilecki to słynne osobowości dwudziestowiecznej historii Polski i Europy, które pochodziły z rodzin ziemiańskich a ich styl życia oparty był na tradycyjnych i konserwatywnych wartościach.

Rodzina ziemiańska i majątek ziemski były często miejscem, do którego sprowadzano nowe rozwiązania cywilizacyjne i innowacje techniczne (np. specjalistyczne hodowle i uprawy) z kapitalistycznego Zachodu. Odbywało się to zwykle dzięki studiom młodych ziemian na uczelniach zachodnich, praktykom w majątkach na Zachodzie, kontaktom gospodarczym, podróżom zagranicznym. „Wyższe urodzenie pociąga za sobą przede wszystkim większe obowiązki, a nie tylko przywileje”, pisał w 1939 r. Wincenty Lutosławski. Ziemianie pełnili często rolę lokalnych liderów społecznych, przyczyniając się do rozwoju gospodarczego i kulturalnego swoich regionów. Na wystawie zostaną zaprezentowane liczne fotografie i dokumenty ze zbiorów rodzinnych, które udało się pozyskać dzięki akcji zorganizowanej przez Polskie Towarzystwo Ziemiańskie i poznański pion edukacyjny IPN.

Wystawa przygotowana została w języku polskim, angielskim i francuskim.

Organizatorzy:

Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej IPN w Poznaniu

Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej IPN w Warszawie

Polskie Towarzystwo Ziemiańskie

Miejsce: Jaworzno - Muzeum Miasta Jaworzno, ul. Pocztowa 5

Termin: 23 marca-30 czerwca 2020